तंनिर्गुणमचिंत्यंमनोतीतंज्ञात्वासाक्षात्कृत्यचतुष्टयंभावसूक्ष्मंविचरेत् भावस्यसत्तामात्रस्यसूक्ष्मंसूक्ष्मरूपभूतंचतुष्टयमनिरुद्धप्रद्युम्नसंकर्षणवासुदेवापरपर्यायमधिदैवंविराट्सूत्रांतर्यामिशुद्धब्रह्मरूपमध्यात्मं विश्वतैजसप्राज्ञतुरीयसंज्ञमवस्थाचतुष्टयंयःसंचरेत् स्थूलसूक्ष्मप्रविलापनक्रमेणयोनित्यंसमाधिमनुतिष्ठेदित्यर्थः तस्यलक्षणंअसमुन्नद्धःअत्यंतशांतः सएवपरमंपुरुषंगच्छेन्नान्यइत्यर्थः॥१२॥एवंयोगमार्गेण केचित्योगाः अपरेसांख्याःआत्मानंप्रत्यंचमेकात्मानंब्रह्माभिन्नमिच्छंति ॥१३॥ पक्षद्वयेपिपरमात्मशब्दार्थमाहसार्धेन तत्रेति॥१४॥ आत्मशब्दार्थमाह कर्मेति॥१५॥ सप्तदशकेनराशिनालिंगशरीरेणसः सोपाधिरात्माजीवः सचकर्मभेदाद्देवतिर्यगादिभावमापन्नोबहुविधइत्याह एवमिति एवमौपाधिकेपुरुषबहुत्वेसतियेस्वतएवपुंबहुत्वंप्राहुर्निरीश्वरसांख्यादयस्तेभ्रांताइत्यर्थः ॥१६॥ एवंबहवःपुरुषाराजन्नुता होएकएवचेत्यस्यप्रश्नस्योत्तरंसिद्धांतेपुरुषैक्यमुक्तं संप्रतिब्रह्मविद्यासमाप्तौमंगलार्थंतदेवानुसंदधानोभोक्ताभोग्यंप्रेरितारंचमत्वासर्वंप्रोक्तंत्रिविधंब्रह्ममेतदितिश्रुतेरर्थंभोक्तृभोग्ययोर्ब्रह्माभेदंदर्शयति यत्तदि

अचिंत्यंचापितंज्ञात्वाभावसूक्ष्मंचतुष्टयं ॥ विचरेद्योऽसमुन्नद्धःसगच्छेत्पुरुषंशुभं॥ १२॥ एवंहिपरमात्मानंकेचिदिच्छंतिपंडिताः॥ एकात्मानंतथात्मानम परेज्ञानचिंतकाः॥ १३॥ तत्रयःपरमात्माहिसनित्यंनिर्गुणःस्मृतः॥ सहिनारायणोज्ञेयःसर्वात्मापुरुषोहिसः॥ १४॥ नलिप्यतेफलैश्चापिपद्मपत्रमिवांभ सा॥ कर्मात्मात्वपरोयोसौमोक्षबंधैःसयुज्यते॥१५॥ससप्तदशकेनापिराशिनायुज्यतेचसः॥ एवंबहुविधःप्रोक्तःपुरुषस्तेयथाक्रमं॥१६॥ यत्तत्कृत्स्नंलोकतं त्रस्यधामवेद्यंपरंबोधनीयःसबोद्धा॥ मंतामंतव्यंप्राशिताप्राशनीयंघ्राताघ्रेयंस्पर्शितास्पर्शनीयं॥ १७॥ द्रष्टाद्रष्टव्यंश्राविताश्रावणीयंज्ञाताज्ञेयंसगुणंनि र्गुणंच॥ यद्वैप्रोक्तंतातसम्यक्प्रधानंनित्यंचैतच्छाश्वतंचाव्ययंच॥१८॥ यद्वैसूतेधातुराद्यंविधानंतद्वैविप्राःप्रवदंतेनिरुद्धं॥ यद्वैलोकेवैदिकंकर्मसाधुआशीर्यु क्तंतद्धितस्यैवभाव्यं॥ १९॥ देवाःसर्वेमुनयःसाधुशांतास्तंप्राग्वंशेयज्ञभागंभजंते॥ अहंब्रह्माआद्यईशःप्रजानांतस्माज्जातस्त्वंचमत्तःप्रसूतः॥ २०॥

त्यादिना धामप्रकाशकंचिज्ज्योतिः तदेवपरंवेद्यंतदेवचबोद्धायोयंबोद्धाजीवःसएवबोधनीयईश्वरइत्यर्थः यथोक्तंवृद्धैः अन्वेष्टव्यात्मविज्ञानाद्याक्प्रमातृत्वमात्मनः अन्विष्टःस्यात्प्रमातैवपाप्मदोषादिवर्जित इति नकेवलंआत्मनएवमंतृमंतव्यत्वादिकंअपितुध्येयत्वादिकमपितस्यैवेत्याह घ्रातेत्यादिना॥१७॥ किंबहुनायत्प्रधानंअनात्मत्वेनप्रसिद्धंध्येयादीनामुपादानंतदपिआत्मैवेत्याह यद्वैप्रोक्तमिति यत्प्रधानमि तिप्रोक्तंयदपिधातुःआद्यंविधानंमहत्तत्वंसूतेतदपिएतदेवेत्यन्वयः एतदेवविशिनष्टि नित्यंध्वंसहीनं अतएवशाश्वतंअनादि अव्ययंअपरिणामि परिणामिनोहिविकारवत्त्वादाद्यंतवत्त्वंप्रधानस्ययुज्यतेनत्वना दृशस्यपुरुषस्य॥१८॥ तदेवंपरेषांमहत्तत्वेनाभिमतं विप्राःपूर्णज्ञानाब्राह्मणाअनिरुद्धमहंकाराख्यमाहुः अयमेववैदिककर्मणामधिष्ठात्रीदेवतेत्याह यद्वैलोकेइति आशीर्युक्तंकाम्यंतस्यैवतादर्थ्येनैवभाव्यं चिंतनीयं अनेनाग्निहोत्रेणअनिरुद्धात्मावासुदेवःप्रीयतामितिकर्मावसरेऽनुसंधानंकर्तव्यमित्यर्थः॥ १९॥ इदमेवसदाचारप्रदर्शनेनद्रढयति देवाइत्यादिना॥ २०॥

Digitized by Google